

POSTANOWIENIE

Dnia 27 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący SSA Marek Górecki

Sędziowie: SA Jan Futro (spr.), SO Ryszard Małecki

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna spółka komandytowa-akcyjna z siedzibą w Z.

przeciwko Oczyszczalni (...) w likwidacji w Ł. C.

o zapłatę

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 28 grudnia 2012 r.

sygn. akt I C 242/09

oddala zażalenie.

Ryszard Małecki Marek Górecki Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy po podjęciu zawieszzonego postępowania odrzucił pozew, wskazując jako podstawę rozstrzygnięcia przepis art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c..

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 5 czerwca 2009 r. poprzedniczka prawna powódki (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Z. wniosła pozew przeciwko Oczyszczalni (...) w likwidacji w Ł. C. o zapłatę kwoty 166 405,07 zł.

Postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zawiesił postępowanie w sprawie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania administracyjnego w zakresie wniosku Starosty (...) o wykreślenie pozwanej z katastru wodnego. Zakończenie tego postępowania uzasadniało podjęcie zawieszzonego postępowania.

Następnie wskazał, że na Walnym Zgromadzeniu Członków Oczyszczalni (...) w Ł. w dniu 8 czerwca 2006 r. podjęta została uchwała o rozwiązaniu spółki wodnej po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego i uchwała o sporządzeniu planu likwidacji.

W dniu 21 kwietnia 2009 r. na Walnym Zgromadzeniu Członków Oczyszczalni (...) w Ł. podjęte zostały uchwały:

nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego spółki za okres od 1 stycznia 2007 r. do 16 maja 2007 r., nr (...) w sprawie zatwierdzenia sprawozdania likwidacyjnego z procesu likwidacji spółki, nr (...) w sprawie udzielenia absolutorium likwidatorowi, nr (...) w sprawie wykreślenia spółki z katastru wodnego.

Na wniosek Starosty (...), w dniu 21 marca 2011r. Dyrektor (...) we W. wykreślił spółkę z katastru wodnego.

Powódka nieskutecznie próbowała na drodze postępowań administracyjnych podważyć legalność w/w uchwał.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy wskazał, że z momentem podjęcia wskazanych uchwał nastąpiły materialnoprawne skutki likwidacji spółki. Wskazany nieusuwalny brak przesłanki procesowej jest pierwotny, tj. istniał już w chwili wytoczenia powództwa. Uzasadniało to odrzucenie pozwu.

Na postanowienie to w części w jakiej odrzucono pozew, zażalenie wniosła powódka, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 173 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 175 ust. 2 i art. 184 Prawa wodnego w zw. z art. 58 § 1 k.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że na dzień wytoczenia powództwa pozwana spółka nie posiadała zdolności sądowej, z uwagi na to, że w dniu 21 kwietnia 2009 r. Walne Zgromadzenie pozwanej podjęło uchwały zatwierdzających rachunki i sprawozdanie likwidatora, a uchwały te nie zostały dotychczas wyeliminowane z porządku prawnego w trybie przewidzianym prawem wodnym i nie mogą być uznane za uchwały nieistniejące, podczas gdy:

- brak wyeliminowania tych uchwał z porządku prawnego w trybie przewidzianym prawem wodnym jest bez znaczenia dla niniejszej sprawy, gdyż sąd powszechny ma obowiązek ocenić każdorazowo ważność uchwały spółki wodnej, jeśli jest to niezbędne dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy cywilnej,

- uchwały te nie zostały podjęte, albowiem nie uzyskały większości głosów wymaganej art. 173 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 175 ust. 2 i art. 184 Prawa wodnego,

Nawet gdyby uznać, że uchwały te zostały podjęte - są nieważne, gdyż:

- ich podstawą prawną był statut niezatwierdzony przez kompetentny organ kontroli i nadzoru,

- były głosowane na walnym zgromadzeniu członków spółki wodnej zwołanym w oparciu o statut niezatwierdzony przez kompetentny organ kontroli i nadzoru,

- były głosowane na walnym zgromadzeniu członków spółki wodnej o którym nie została zawiadomiona i nie wzięła w nim udziału spółka akcyjna (...) z siedzibą w Z., mimo iż jest i była ona w owym czasie członkiem tej spółki,

- miały za zadanie zakończyć proces likwidacji, który - jako za zainicjowany i prowadzony w oparciu o statut niezatwierdzony przez kompetentny organ kontroli i nadzoru - nie rozpoczął się w ogóle i nie mógł tym samym zostać zakończony,

- miały za zadanie zakończyć proces likwidacji, który - jako zainicjowany i prowadzony w oparciu o uchwały nie przedłożone kompetentnemu organowi kontroli i nadzoru - nie rozpoczął się w ogóle i nie mógł tym samym zostać zakończony.

W konsekwencji wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz obciążenie pozwanej w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie kosztami postępowania zażaleniowego, w tym kosztami zastępstwa adwokackiego w wysokości prawem przewidzianej.

W obszernym uzasadnieniu zażalenia zostały rozwinięte poszczególne, wskazane wyżej zarzuty. W szczególności powódka wskazała, że sąd powszechny winien dokonać oceny w konkretnej sprawie, czy uchwała spółki wodnej nie zawiera postanowień sprzecznych z ustawą i jako takich - zgodnie z treścią art. 58 § 1 k.c. - nieważnych. Wskazał, zgodnie z orzecznictwem czym innym jest więc uchylenie uchwały organu spółki wodnej - do czego wyłączne kompetencje ma starosta (art. 179 ust. 2 Prawa wodnego), a czym innym dokonanie przez sąd powszechny oceny w konkretnej sprawie, czy uchwała nie jest sprzeczna z ustawą i jako taka nieważna (art. 58 § 1 k.c.).

Gdyby Sąd Okręgowy dokonał w niniejszej sprawie oceny, czy uchwały spółki wodnej z dnia 21 kwietnia 2009 r. zostały w ogóle podjęte i czy nie są sprzeczne z prawem, to doszedłby do wniosku, iż uchwały te nie zostały w ogóle podjęte, albowiem nie uzyskały one większości głosów wymaganej art. 173 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 175 ust. 2 Prawa wodnego, zaś nawet gdyby uznać, iż zostały one podjęte to obarcza je szereg wadliwości skutkujących ich nieważnością.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się niezasadne.

Zgodnie z brzmieniem art. 199 § 1 pkt 3 k.p.c. sąd odrzuci pozew, jeżeli jedna ze stron nie ma zdolności sądowej. Brak zdolności sądowej po którejkolwiek ze stron procesu stanowi, bezwzględnie ujemną przesłankę procesową w postępowaniu cywilnym, którą sąd zobowiązany jest uwzględniać z urzędu w każdym stanie sprawy (art. 202 zd. 3 k.p.c.) i w razie jej wystąpienia zobowiązany jest odrzucić pozew. Odrzucenie pozwu może więc nastąpić zarówno przed, jak i po doręczeniu pozwu pozwanemu w ciągu całego postępowania przed sądem I instancji, jak i w wyniku postępowania apelacyjnego, a także kasacyjnego.

Niespornym jest, że zgodnie z art. 165 ust. 4 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2005 r. nr 239, poz. 2019 ze zm. dalej: p.w.) spółka wodna nabywa osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu. Przepisy prawa wodnego nie regulują wyraźnie momentu ustania osobowości prawnej. Stosownie do art. 182 ust. 1 p.w. rozwiązanie spółki wodnej następuje po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego. Zgodnie z art. 184 p.w., starosta, po otrzymaniu uchwały walnego zgromadzenia spółki wodnej w likwidacji o zatwierdzeniu ostatecznych rachunków i sprawozdań likwidatora, występuje z wnioskiem o wykreślenie spółki wodnej z katastru wodnego. Jest on związany z zakończeniem postępowania likwidacyjnego. Najwcześniejszym więc momentem, od którego można rozważać ustanie bytu tej osoby prawnej jest zatwierdzenie ostatecznych rachunków i sprawozdań likwidatora, które stwierdza ma zrealizowanie celów określonych w art. 182 ust. 4 oraz art. 183 p.w. M.-prawne skutki likwidacji następują już z chwilą zatwierdzenia przez walne zgromadzenie członków spółki uchwał, o których mowa w art. 184 p.w. Z art. 179 ust. 2 p.w. należy bowiem wnosić, że skutek uchwały o zatwierdzeniu ostatecznych rachunków i sprawozdań likwidatora polegający na ustaniu bytu prawnego (osobowości prawnej) spółki następuje z dniem jej podjęcia.

Nadzór i kontrolę nad działalnością spółek wodnych sprawuje starosta (art. 178 p. w.), do którego zarząd spółki wodnej jest obowiązany przekazać wszystkie uchwały organów spółki wodnej (a zatem i Walnego Zgromadzenia Członków) w terminie 7 dni od daty ich podjęcia. Uchwały, które organ nadzoru uzna za sprzeczne z prawem lub statutem są nieważne. O nieważności uchwał w całości lub w części orzeka w drodze decyzji organ nadzoru w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia doręczenia uchwały (art. 179 ust. 2 p.w.). Decyzja ta jest ostateczna, jednak spółka wodna niezadowolona z rozstrzygnięcia, może zwrócić się do starosty z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy, a po wyczerpaniu tego trybu spółce wodnej przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego (art. 179 ust. 4 p.w.). Niewątpliwie też istotne uchwały z dnia 21 kwietnia 2009 r. zostały ostatecznie przedstawione właściwemu organowi nadzoru, jakim jest starosta (...), który nie stwierdził ich nieważności.

Możliwość kontroli uchwały, o której mowa w art. 173 ust. 1 pkt 10 w zw. z art. 184 p.w., sprzecznej z prawem lub statutem spółki, w trybie art. 179 p.w. stwierdzanie jej nieważności, nie zmienia jednak charakteru takiej uchwały. Uprawnienie organu nadzoru do ukształtowania sytuacji prawnej wywołuje jedynie stwierdzenie nieważności uchwały ze skutkami ex tunc. Jeśli zaś przed upływem 30 dni od daty doręczenia uchwały organu spółki wodnej organowi nadzoru, organ ten wyda decyzję, o której mowa w art. 179 ust. 2 p.w., skutek ex tunc spowoduje powrotne nadanie spółce wodnej "bytu prawnego" a jej reprezentantowi (likwidator) uprawnień do działania, w tym wynikających z ust. 4 art. 179 p.w..

Ponieważ na czynności, o których mowa była wyżej, składały się cztery odrębne uchwały podjęte na walnym zgromadzeniu członków przedmiotowej spółki w dniu 21 kwietnia 2009 r., w tym dwie z nich zatwierdziły ostateczne

rachunki i sprawozdanie likwidatora i żadna z nich nie została z porządku prawnego dotychczas wyeliminowana należy uznać, że byt spółki wodnej ustał z tą datą.

Nie kwestionując wprost powyższego, powódka stoi na stanowisku, że możliwym i koniecznym jest zbadania przez sąd powszechny ważności uchwał o których mowa wyżej.

Poglądu tego nie można podzielić. W ocenie Sądu Apelacyjnego treść wymienionego przepisu art.179 ust. 2 p.w. wyłącza prawo do oceny przez sąd powszechny ważności uchwał, w tym oczywiście również tych o zatwierdzeniu ostatecznych rachunków i sprawozdań likwidatora.

Nie można tu nie zauważyć, że powódka składając (m.in.) skargę z dnia 2 sierpnia 2011 r. do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. W.. także reprezentowała stanowisko, że badanie tej kwestii leży w kompetencji organów administracji a kontrola w tym zakresie należy do sądów administracyjnych. (Gdyby też podzielić pogląd żalącej, że statut pozwanej nigdy nie został prawidłowo zatwierdzony, trzeba by konsekwentnie przyjąć, że spółka nigdy nie nabyła osobowości prawnej.)

Przywołane przez powódkę orzecznictwo związane jest wyłącznie z kwestią charakteru stosunku członkostwa w spółce wodnej, będącego zgodnie z wyrażonymi w nim poglądem stosunkiem cywilnoprawnym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 sierpnia 1965 r., II CZ 60/65, OSNCP 1966, nr 7-8, poz. 118, z dnia 11 sierpnia 2004 r., II CK 481/03, "Izba Cywilna" 2005, nr 3, s. 54, z dnia 13 września 2007 r., III CZP 80/07, niepubl., z dnia 3 lipca 2008 r., IV CZ 48/08, "Izba Cywilna" 2009, nr 4, s. 48 i z dnia 29 czerwca 2010 r., III CZP 46/10 OSNC 2011/2/18, Biul. SN 2010/9/13). Tylko też w takim przypadku, mimo nadzoru i kontroli sprawowanych przez starostę nad działalnością spółek, możliwym jest badanie ważności podjętych w tym zakresie uchwał przez sąd powszechny.

Wobec powyższego na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 398 k.p.c. i art. 397 § 2 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak postanowieniu.

Ryszard Małecki Marek Górecki Jan Futro